आचार्य-श्रीहरिभद्रसूरि-विरचितम्

॥ उपधान-प्रतिष्ठा-पञ्चाशक-प्रकरणम् ॥

संपा. पं. प्रद्युम्नविजयजी गणी

याकिनी-महत्तरा-सूनु आचार्य श्री हरिभद्रसूरिश्वरजी विरचित 'पंचाशक' ग्रंथनुं स्थान जैन परंपराना प्रकरणग्रंथोमां आगली हरोळमां छे.

आ 'पंचाशक' ग्रंथना ओगणीस प्रकरणो ज मळ्या हता. अने एटलां प्रकरणो उपर नवांगी टीकाकार आचार्य श्री अभयदेवसूरिनुं विवरण पण मळे छे. बन्ने प्रसिद्ध थयेलां छे.

आजे पण ओगणीस प्रकरण वाळी 'पंचाशक-प्रकरण'नी ताडपत्रनी तथा कागळनी पोथीओ मळे छे.

आम पाटणना भंडारमां एक अने खंभातना भंडारमां एक एम बे ज ताडपत्रनी पोथीमां आ वीसमा प्रकरण सहितनी 'पंचाशक-प्रकरण'नी पोथी मळे छे.

ए बन्ने पोथीना आधारे यथामति संपादित-संशोधित करीने आ वीसमुं 'उपधान-प्रतिष्ठा' पंचाशक प्रकरण अहीं आप्युं छे. आ प्रकरण पहेली ज वार प्रकाशित थाय छे.आमां नवानवा विचारणीय मुद्दा समाया छे. मोक्षदंड तप आजे जे प्रचलित छे ते निजमति-कल्पित छे ते वात अहीं ज मळे छे.

नवकार अंगे जे ज्ञानाचाररूप उपधान-तप छे तेनो 'आवश्यकसूत्र'नी अन्तर्गत समावेश थतो नथी एवुं कथन आमां मळे छे.

तो साधु-साध्वीने पण आ उपधान करवा जरुरी गणाय एवुं आनाथी फलित थाय छे. जो के ए अंगे विचारणा करवी जरुरी छे. अत्यारे तो आ प्रकरण मूळमांथी आप्युं छे. पछी तेनी छाया, संदर्भग्रन्थनी साक्षी, अनुवाद साथे प्रकाशित करवानी भावना छे.

आ प्रकरणना पाठशुद्धि अने पाठनिर्णयमां विद्यापुरुष मुनिराजश्री जंबूविजयजी महाराजनो आत्मीयताभर्यो सहयोग सांपड्यो छे. तेनुं अहीं सानंद स्मरण थाय छे.

(पाठनो आधार खंभात ताडपत्र नं. १२९/पाटण ताडपत्र नं. १५३/२)

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

नमिउण महावीरं वोच्छं नवकारमाइ उवहाणे ।
किंपि पइट्ठाणमहं विमूढ संमोह महणत्थं ॥१॥
जं सुत्ते निद्दिट्ठं पमाणमिह तं सुओवयाराइ ।
आयाराइणं जह जहुत्तमुवहाण निम्महणं ॥२॥
वुत्तं च सुए नवकार-इरिय पडिकमण सक्कत्थयविसयं ।
चेइय चउवासत्थय सुयत्थएसुं च उवहाणं ॥३॥
किं पुण सुत्तं तं इह जत्थ नमोक्कारमाइ उवहाणं ।
उवइट्ठं आह गुरु महानिसीहक्ख सुयखंधे ॥४॥
एसो वि कह पमाणं नंदीए हंदि कित्तणाउ त्ति ।
जं तत्थेव निसीहं महानिसीहं च संलत्तं ॥५॥
अह तं न होइ एयं एवं आयारमाइ वि तयन्नं ।
तुल्ले वि नंदिपाढे को हेऊ विसरिसत्तम्मि ॥६॥
अह दुब्बलिसूरीणं पराभवत्थं कयं सबुद्धीए ।
गोट्ठेणं ति मयं नो इमं पि वयणं अविन्नूणं ॥७॥
पुट्ठमबद्धं कम्मं अप्परिमाणे च संवरणमुत्तं ।
जं तेण दुगं एयं तं चिय अपमाणमक्खायं ॥८॥
सेसं तु पमाणत्तेण कित्तियं गोट्ठमाहि सुत्तं पि ।
इग दुग मयभेयच्चिय जं सुत्ते निण्हवा वुत्ता ॥९॥
अह भूरिमयविरोहा पमाणया नो महानिसीहस्स ।
लोइय सत्थाणंपि व तहाहि तंमी अणुचियाइं ॥१०॥
सत्तमनरयगमाईणि इत्थियाणं पि वन्नियाइं ति ।
तं न लिहणाइ दोसा संति विरोहा सुए वि जओ ॥११॥
आभिणिबोहिनाणे अट्ठावीसं हवंति पयडीओ ।
आवस्सयम्मि वुत्तं इममन्नह कप्पभासम्मि ॥१२॥
नाणमवाय धीईओ दंसण सिट्ठं च उग्गहेहाओ ।
एवं कह न विरोहो विवरीयत्तेण भणणाओ ॥१३॥
किं च गइ इंदियाइसु दारेसु न सम्म-सासणं इट्ठं ।
इगिंदीणं विगलाण मइसुए तं चणुन्नायं ॥१४॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

सयगे पुण विगलाणं एगिंदीणं च सासणं इट्ठं ।
न पुणो मइसुयनाणे तहेवमावस्सए वुत्तं ॥१५॥
सीहो तिविट्ठुजीवो जाओ सत्तम महीउ उव्वट्टो ।
जीवाभिगममएणं मीणत्तं चेव तो लहइ ॥१६॥
नायासुं पुव्वण्हे दिक्खा नाणं च भणियमवरण्हे ।
आवस्सयंमि नाणं बीयम्मि मल्लिस्स ॥१७॥
छउमत्थे परिआओ सड्ढछम्मासबारससमाओ ।
मग्गसिरकिण्हदसमी दिक्खाए वीरनाहस्स ॥१८॥
वइसाहसुद्धदसमी केवललाभम्मि संभविज्ज कहं ।
इय सत्थेसुं बहवो दीसंति परोप्परविरोहा ॥१९॥
तस्संभवे वि आवस्सायाइ सत्थाइं जह पमाणं ।
तह किं महानिसीहं धिप्पइ न पमाणबुद्धीए ॥२०॥
अहो पंचनमोक्काराइयाणमुवहाणमुणुचियं भिन्नं ।
आवस्सयस्स अंतो पाढाहि तहाहि सामइयं ॥२१॥
नवकारपुव्वयं चिय कीरइ जं ता तयंगमेसो त्ति ।
अन्नं च इत्थ अत्थे पयडं चिय कित्तियं एयं ॥२२॥
नंदिमणुओगदारं विहिवदुवग्धाइयं च नाउण ।
काऊण पंचमंगलमारंभो होइ सुत्तस्स ॥२३॥
इय सामाइअनिजुत्तिमज्झमज्झासिओ इमो ताव ।
पडिकमणे य पविट्ठो इरियावहियाए पाढो वि ॥२४॥
अरहंतचेइयाण य वंदणदंडो सुयत्थओ य तहा ।
काउस्सग्गज्झयणे पंचमए अणुपविट्ठो त्ति ॥२५॥
बीयज्झयणसरूवे चउवीसत्थओ वि जं विणिद्दिट्ठो ।
आवस्सयाउ न पिहो जुज्जइ ता तेसिमुवहाणं ॥२६॥
आवस्सयउवहाणे ताण उवहाणं कयं समवसेयं ।
कयउवहाणे य पिहो तक्करणे होइ अणवत्था ॥२७॥
भन्नइ उत्तरमिहइं नवकारे आइमंगलत्तेण ।
वुच्चइ जया तयच्चिय सामाईए अणुप्पवेसो से ॥२८॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

जइया य समण-भोयण निज्जरहेउं पढिज्जए एसो ।
तइया सतंत एव हि गिज्झइ अन्नो सुयक्खंधो ॥२९॥
इह-परलोयत्थीणं सामाइयविरहिओ अ वावारो ।
दीसइ नवकारगओ तदत्थसत्थाणि य बहूणि ॥३०॥
नवकारपडल नवपंजिया सिद्धचक्कमाईणि ।
सामाइयंगभावो इमस्स णेगंतिओ तम्हा ॥३१॥
पढमुच्चारणमेत्ते वि णुप्पवेसो हवेज्ज सामइए ।
एयस्स सव्वहा जइ ता नंदीणुयोगदाराणं ॥३२॥
तयणुप्पवेसओ च्चिय तवचरणं नेय जुज्जइ विभिन्नं ।
दीसइ य कीरमाणे जोगविहीए य भिन्नत्तं ॥३३॥
किंचाभिन्नत्ते सव्वहा वि सामाइयाउ एयस्स ।
काउण पंचमंगलमिच्चाइ अणुचियं वयणं ॥३४॥
इय भेयपक्खमणुसरिय जइ तवो कीरइ नमोक्कारे ।
तो को दोसो नंदणुओगद्दारेसु वि हविज्जा ।.३५॥
इरियावहियाईयं सुयं पि आवस्सयस्स करणंमि ।
अणुपविसइ तंमि तयन्नापाय भिन्नंहि तेणेव ॥३६॥
भत्ते पाणे सयणासणाइ सुत्तं पि जायइ कयत्थं ।
तिन्नि वि कड्ढइ ति सिलीइय थुइ त्ति इच्चाइ सुत्तंपि ॥३७॥
आवस्सए पवेसो जइ एसो सव्वहा वि य हवेज्जा ।
तो पि हु पढणं एसिं सव्वेसिं कह घडिज्ज त्ति ॥३८॥
जं च इयरेयरासयदूसणमेवं च वुच्चइ इमाण ।
पाढेण विणा न तवो तवं विणा नेव पाढो त्ति ॥३९॥
तं पि हु अदूसणं जह पव्वइउमुवट्ठियस्स णुन्नायं ।
सामाइयाइयाणं आलावगदाणमतवे वि ॥४०॥
एवं जइ पढिएसु वि नवकाराईसुताणमुवहाणं ।
सविसेस गुणनिमित्तं कारिज्जइ को णु ता दोसो ॥४१॥
नियगमइविगप्पियं पि हु कारिज्जइ मोक्खदंड्याइ तवं ।
सत्थुत्तं पि निसिज्झइ उवहाणं ही महामोहो ॥४२॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

मंतंमि पुव्वसेवा जइ तुच्छफले वि वुच्चइ इहं ता ।
मोक्खफले वि उवहाणलक्खणा किं न कीरई सा ॥४३॥
एइए परमसिद्धी जायइ जं ता दढं तओ अहिगा ।
जत्तम्मि वि अहिगत्तं मव्वस्सेयाणुसारेण ॥४४॥
अह सक्कविरयणाओ सक्कत्थय नोवहाणमुववन्नं ।
एयं पि केण सिट्ठं जमेस सक्केण रइउ त्ति ॥४५॥
सक्कस्स अविरइत्ता जिणथुई जइ अणेण णुन्नाया ।
ता तक्कओ त्ति सो वुत्तुमेवमुचियं कहं तम्हा ॥४६॥
केवलिणा दट्ठूणं उवइट्ठाणं च विरइयाणं च ।
नवकारमाइयाणं महप्पभावुत्तियाणं ॥४७॥
तिक्कालियमहवा सत्तकालियसुमरणे निउत्ताणं ।
जुत्तं चिय उवहाणं महानिसीहे निबद्धाणं ॥४८॥
उवहाणविहीणाण वि मरुदेवाईण सिवगमो दिट्ठो ।
एवं च वुच्चमाणे तवदिक्खाईण वि निसेहो ॥४९॥
इय भूरिहेउजुत्तीजुयंमि बहुकुसलसलहिए मग्गे ।
कुग्गहविरहेणुज्जमह महह जइ मुक्खसुहमणहं ॥५०॥

॥ उवहाण-पंचासयं सम्मत्तं ॥
॥ इति विंशतितमं प्रकरणं सम्मत्तं ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org